

Arbetssjukdomar i muskler och skelett

Januari 2022

En arbetssjukdom är en arbetsskada. Under de senaste 10 åren har arbetssjukdomar i muskler och skelett varit den fjärde vanligaste godkända arbetssjukdomen. Det visar statistik från Afa Försäkring.

I arbetet med den här rapporten har vi studerat 6 087 arbetssjukdomar med visandeår 2011–2020 som har godkänts av Afa Försäkring. Totalt 916 av dessa hade en diagnos som innefattade sjukdomar i muskler och skelett.

Vill du ta del av kommande publikationer?

Ladda ner och prenumerera på våra statistikrapporter här:

afaforsakring.se/statistikrapporter

En arbetsskada är:

- **Arbetsolycksfall (olycksfall som inträffar i arbetet).**
- **Färdolycksfall (olycksfall som inträffar under färd till eller från arbetet).**
- **Arbetssjukdom (sjukdom som kan uppkomma eller försämrats till följd av arbetet eller arbetsförhållandena).**

Arbetsskadeförsäkringen Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA, omfattar samtliga anställda, det vill säga såväl arbetare som tjänstemän inom avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO/PTK och Kooperationen. TFA-KL omfattar samtliga anställda i kommuner, regioner, Svenska kyrkan och Pactaföretag. Pacta är en arbetsgivarorganisation för företag som är verksamma inom kommun- och regionnära verksamheter. Afa Försäkring har också uppdraget att administrera och reglera arbetsskador i enlighet med det statliga personskadeavtalet (PSA).

I rapporten redovisas arbetssjukdomar efter visandeår. Visandeår: Det år skadan först visar sig. Anmälningår: Det år skadan anmäls, kan ske långt efter visandeåret. Arbetsmiljöverket är statistikansvarig myndighet och ansvarar för den officiella statistiken om arbetsskador. Arbetssjukdomar redovisas efter anmälningår, men det framgår inte om skadan har godkänts av Försäkringskassan eller ej i Arbetsmiljöverkets statistik. Visandeåret fastställs i samband med att skadan godkänns som arbetsskada av Afa Försäkring. Därför är det svårt att jämföra uppgifter från Afa Försäkring med Arbetsmiljöverkets statistik.

Vad krävs för att en arbetssjukdom i muskler och skelett ska godkännas av Afa Försäkring?

I den här rapporten definierar vi arbetssjukdomar i muskler och skelett som arbetssjukdomar där det finns en diagnos i skelettet och rörelseorganen, det vill säga M-kapitlet i diagnoskodsystemet ICD-10, som är det system som används i sjukvården.

För att en arbetssjukdom ska kunna prövas av Afa Försäkring krävs att besvären har kvarstått i minst 180 dagar och att den är godkänd av Försäkringskassan eller finns med i den internationella arbetsorganisationen ILO:s förteckning över arbetssjukdomar. Sjukdomar i muskler och skelett finns inte med i ILO-förteckningen.

En förutsättning för att Afa Försäkring ska pröva en arbetssjukdom i muskler och skelett är att Försäkringskassan har godkänt sjukdomen som en arbetsskada. För att Försäkringskassan ska pröva en arbetsskada räcker det inte med att man har anmält skadan till Arbetsmiljöverket och Försäkringskassan utan det krävs att en särskild ansökan om prövning görs till Försäkringskassan. Försäkringskassan prövar endast arbetssjukdomar om det finns anledning

att tro att arbetsförmågan och inkomstförlusten kommer att vara varaktig i minst ett år framöver och denna prövning sker oftast i samband med att sjuk- och aktivitetsersättning prövas. I praktiken innebär Försäkringskassans regelverk att det måste förflyta en lång tid av en sjukskrivning innan en prövning kan göras. Därför dröjer det ofta något eller några år innan en arbetssjukdom godkänns av Försäkringskassan.

Utveckling över tid

I nedanstående diagram visas antalet godkända arbetssjukdomar i muskler och skelett och resterande diagnoser per visandeår. Uppgifter för de senare åren är underskattat eftersom det finns en eftersläpning i statistiken. Eftersläpningen beror på att arbetssjukdomar tar lång tid att utreda och dessutom ofta visar sig först flera år efter att en person har utsatts för skadlig inverkan. I diagrammet visas antalet arbetssjukdomar med diagnoser i muskler och skelett som andel av det totala antalet arbetssjukdomar.

Antalet godkända arbetssjukdomar i muskler och skelett som andel av det totala antalet godkända arbetssjukdomar är lägre för de senare åren. Det beror på att diagnoserna inte finns med på ILO-listan och därför måste prövas och

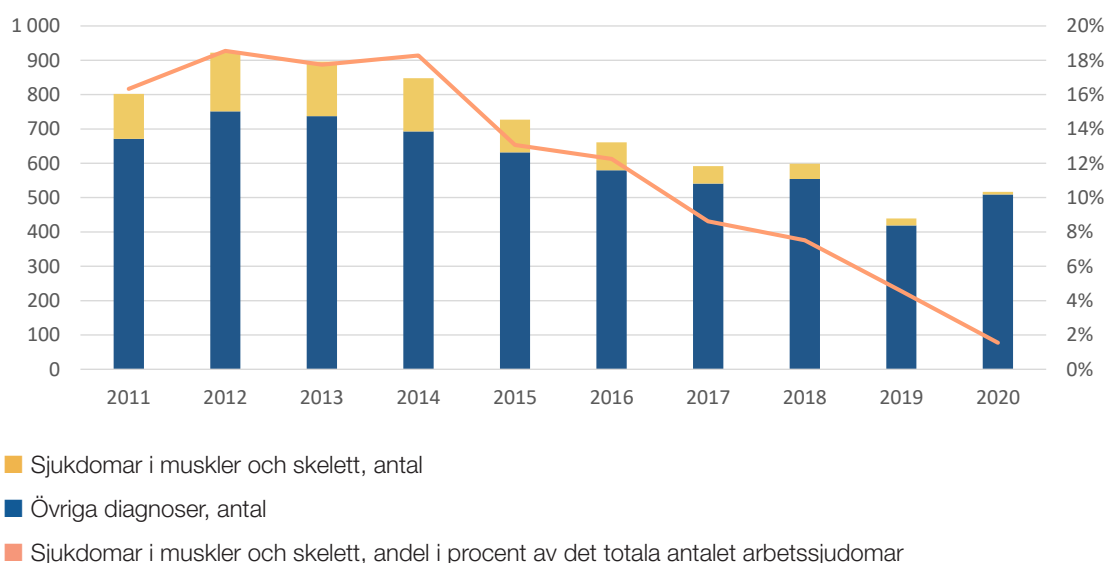
godkännas av Försäkringskassan innan Afa Försäkring kan göra prövning och ha möjlighet att godkänna skadan. År 2020 påverkas andelen också av att det totala antalet godkända arbetssjukdomar ökade på grund av en ny diagnos som inte tidigare funnits, covid-19.

Sjukdomarna i muskler och skelett orsakas av exempelvis tungt arbete, olämpliga arbetsställningar eller ensidigt arbete.

Majoriteten av skadorna, 73 procent, har drabbat män. Det beror på att arbetssjukdomar i muskler och skelett är vanligare i mansdominerade yrkesgrupper.

Diagram 1

Godkända arbetssjukdomar efter visandeår.

Vanliga sjukdomar i muskler och skelett

De vanligaste sjukdomarna under åren 2011–2020 var ledsjukdomar, ryggsjukdomar och sjukdomar i mjukdelarna. För män är ryggsjukdomar vanligast, därefter kommer sjukdomar i mjukdelarna och ledsjukdomar. För kvinnor är däremot sjukdomar i mjukdelarna vanligast, därefter ryggsjukdomar och ledsjukdomar. Detta visas i **diagram 2** och **diagram 3**.

När kvinnor drabbas av ryggsjukdomar sitter besvären oftast i nacken, medan det för män är vanligare med besvär i ländryggen.

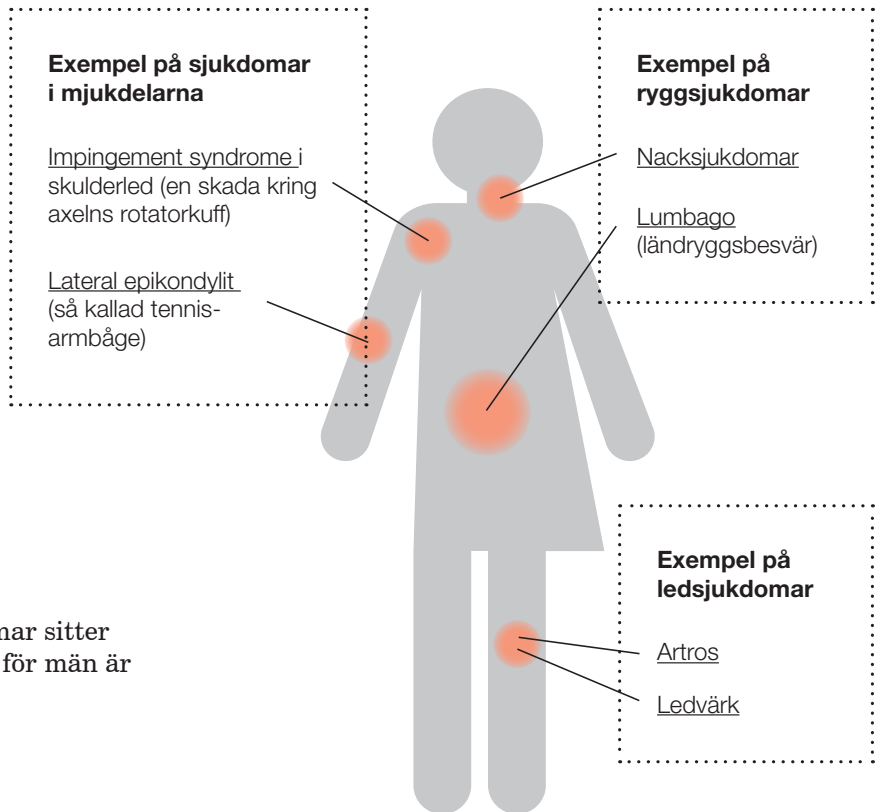
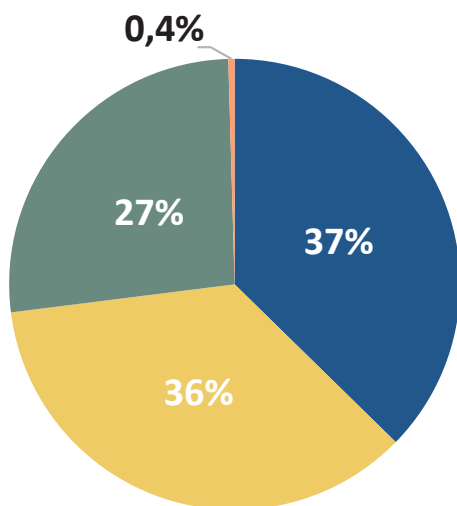

Diagram 2

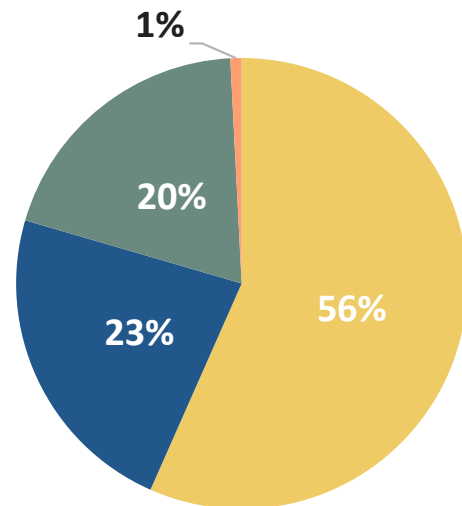
Godkända arbetssjukdomar i muskler och skelett efter typ av diagnos för män, visande år 2011–2020. Antal: 667.

- Ryggsjukdomar
- Sjukdomar i mjukvävnader
- Ledsjukdomar
- Andra sjukdomar i muskler och skelett

Diagram 3

Godkända arbetssjukdomar i muskler och skelett efter typ av diagnos för kvinnor, visande år 2011–2020. Antal: 249.

- Sjukdomar i mjukvävnader
- Ryggsjukdomar
- Ledsjukdomar
- Andra sjukdomar i muskler och skelett

Yrkesgrupp och arbetssjukdomar i muskler och skelett

I **diagram 4** och **diagram 5** visas antalet godkända arbetssjukdomar i muskler och skelett under perioden 2011–2020 fördelat på yrkesgrupp för kvinnor och män. För män är diagnoserna vanligast i yrken inom gruppen *metall- och övrigt industriellt arbete* och näst vanligast inom *betong-, bygg- och anläggningsarbete*. År 2019 var antalet sysselsatta män inom *metall- och övrigt industriellt arbete* cirka 225 000 och inom *betong-, bygg- och anläggningsarbete* var antalet cirka 101 000. Den tredje största gruppen när det gäller antalet skador är *byggnadsträarbetare*, som 2019 sysselsatte cirka 50 000 män.

För kvinnor har flest skador inträffat i yrkesgruppen *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* Det är en stor yrkesgrupp för kvinnor, som år 2019 sysselsatta cirka 340 000 personer. Yrkesgruppen med näst flest skador i muskler och skelett var *metall- och övrigt industriellt arbete*, antalet kvinnor i yrkesgruppen var 2019 cirka 40 000. Den tredje största gruppen är *restaurang- och storköksarbete*, som år 2019 sysselsatte cirka 87 000 kvinnor.

Diagram 4

Godkända arbetssjukdomar i muskler och skelett efter yrkesgrupp för män, visande år 2011–2020. Antal: 667

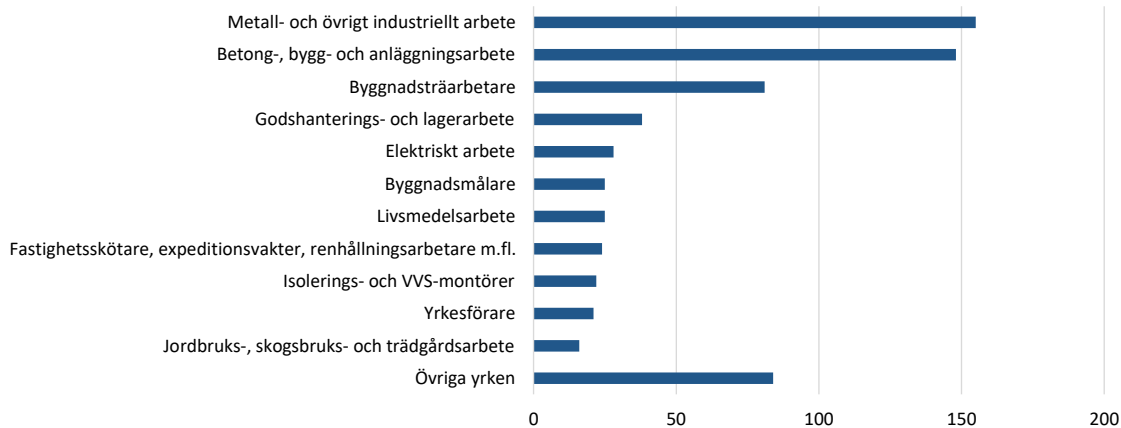
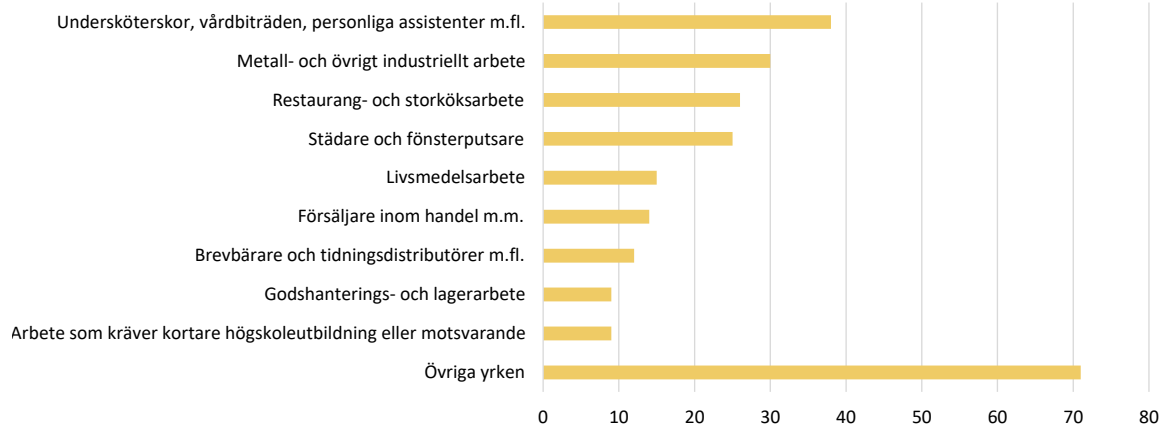

Diagram 5

Godkända arbetssjukdomar i muskler och skelett efter yrkesgrupp för kvinnor, visande år 2011–2020. Antal: 249

Arbetssjukdomar på grund av sjukdomar i muskler och skelett i olika sektorer

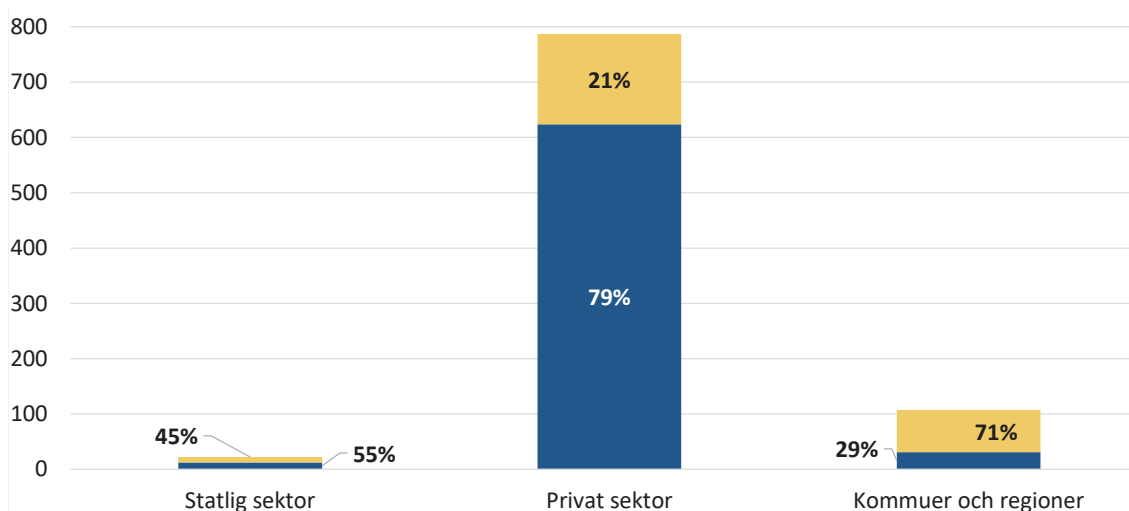
De allra flesta som under åren 2011–2020 fick en arbetssjukdom i muskler och skelett godkänd arbetade i privat sektor och 79 procent av de drabbade var män. Privat sektor har också flest sysselsatta, år 2019 arbetade cirka 3,1 miljoner i denna sektor.

I kommuner och regioner godkändes färre än 100 skador och 71 procent av skadorna hade drabbat kvinnor. Kommuner och regioner sysselsatte 2019 cirka 1,2 miljoner. Endast ett fåtal skador inträffade i statlig sektor. Detta är också den minsta sektorn sett till antalet sysselsatta, som 2019 var cirka 250 000.

Diagram 6

Antalet godkända arbetssjukdomar i muskler och skelett efter sektor och könsfördelning i procent per sektor, visande år 2011–2020. Antal: 916

Typfall

Typiska fall för perioden 2011–2020 var:

En kvinna i 50-årsåldern som tillhörde yrkesgruppen *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* och hade diagnosen sjukdomar i *mjukvävnader*.

Foto: Plattform, Johnef, Bäckbyrå

En man i 60-årsåldern som tillhörde yrkesgruppen *betong-, bygg- och anläggningsarbete* och hade diagnosen *ledsjukdomar*.

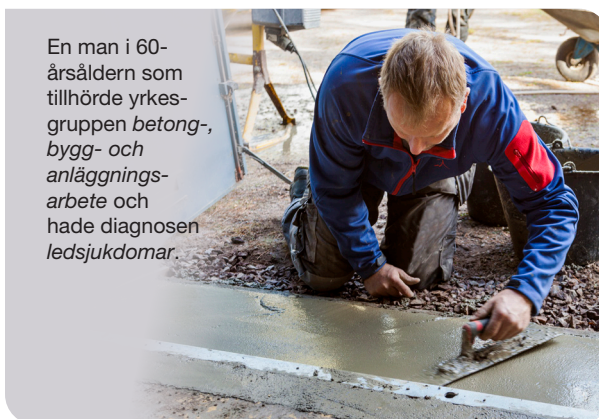

Foto: Thomas Adolfsen, Johnef, Bäckbyrå

Publikation av Afa Försäkrings analysavdelning, kontakt:
analys@afaforsakring.se

9 av 10 är försäkrade genom jobbet

POSTADRESS **Afa Försäkring 106 27 Stockholm** • BESÖKSADRESS **Klara Södra Kyrkogata 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** • VÄXEL **08-696 40 00** • afaforsakring.se